

Mälardalstrafiks biljetter – kritik och önskemål

Föreningen TIM-pendlare organiserar arbets- och studiependlare i Mälardalen, huvudsakligen tågresenärer. Vi har för närvarande ca 900 medlemmar. Även om vi är en specifik resenärsgrupp, så sammanfaller våra intressen i stort med övriga resenärsgupper.

Vi vill börja med att framföra vår uppskattning av Mälardalstrafiks (MDT) strävan att skapa regelbundna och täta tågförbindelser med moderna tåg inom Mälardalen. Vi uppskattar även de goda relationer vi har med MDT, bland annat genom regelbundna möten.

Med detta sagt så vill vi här framföra kritik och önskemål beträffande det biljettsystem som MDT infört efter det att ansvaret togs över från SJ. Kritiken gäller i första hand biljetter för de resor som sker med Mälartåg utanför Movingo-systemet, som idag endast omfattar enkelbiljetter.

Pendlarna är en bred grupp – alla utnyttjar inte Movingo

Vi vill poängtera att en stor del av pendlarna inte reser så mycket och regelbundet att det motiverar anskaffande av ett Movingo månadskort. Den nyligen införda 5/30-biljetten i Movingo-systemet är ett framsteg som vi länge påtalat behovet av, men det finns andra delar som vi anser fattas och som är diskutabla. En inte obetydlig andel av pendlarna har fyllt 65 år; ganska många är ungdomar inklusive studenter.

Biljettsystemet är rudimentärt utanför Movingo

Föreningen har vid upprepade tillfällen påtalat att biljettsystemet är outvecklat, för att inte säga rudimentärt. Vi upplever att systemet helt enkelt inte var färdigt när Mälardalstrafik tog över. Detta är inte nuvarande ledning ansvarig för, men tidigare försummelser ställer krav på ett snabbt och effektivt agerande både från nuvarande ledning och från styrelsen.

Den nya 5/30-biljetten är ett bra steg i rätt riktning, men vi förutsätter att ni inte anser biljettsortimentet vara komplett eller färdigutvecklat i och med den, utan att ni även fortsatt bevakar vilka behov och önskemål som kan komma och att ni är öppna för införandet av fler biljettyper och rabatter.

Vi jämför naturligtvis ert biljettsortiment till viss del med SJ:s, vilket huvuddelen av Mälardalens tågresenärer tidigare upplevt och därför relaterar till. En stor del av Mälardalens regionala tågresande sker fortfarande i SJ:s tåg; på Mäljarbanan, Stockholm–Uppsala och Gävle–Stockholm–Östergötland. Många har varit och är fortfarande besvikna över de försämringar som skett sedan MDT tog över. Vi kan också jämföra med andra liknande trafikområden i Sverige, framför allt då de länsöverskridande Öresundstågen, men även

Västtrafik som täcker ett stort område, även om man kör huvudsakligen inom ett enda län. Vi har också gjort jämförelser med andra något mindre länstrafikområden, exempelvis Skånetrafiken, Östgötatrafiken och Värmlandstrafiken, vars biljettsystem ofta visat sig vara mera utvecklade än vad MDT erbjuder.

Vi gör nedan ett antal jämförelser med SJ och med andra trafikområden.

1. Avgångsbundna biljetter

Enkelbiljetter på Mälartåg är bundna till en bestämd tågavgång. Biljetter kan inte lösas efter tågets ordinarie avgångstid. Om någon försöker ta ett tåg i sista minuten (som man inte haft tid att lösa biljett till) eller ett tåg som har försenad avgång, så kan man inte lösa biljett. Enligt reglerna ska resenären då invänta nästa tåg, som kanske går om en timme eller senare. Detta är inte rimligt.

Vår erfarenhet är att tågpersonalen i allmänhet brukar lösa problemen på ett flexibelt sätt. Men det leder ibland till stor oro hos resenären att hen ska behöva betala straffavgift, vilket enligt de annonserade taxebestämmelserna faktiskt också är möjligt. Denna oro för stelbenta regel-tillämpningar är knappast ägnade att uppmuntra till tågresande. Vi tror det skulle vara till fördel för alla parter om biljett går att köpa i appen eller på SJ.se också ett visst antal minuter efter avgång.

En rimlig första åtgärd för att underlätta för resenärerna borde alltså vara att göra det möjligt att köpa biljett (åtminstone i appen) även inom en viss tid efter tågets avgång från stationen, t ex 5 eller 10 minuter efter tågets verkliga avgångstid. Detta borde dessutom vara lätt att införa med dagens digitala system.

När det gäller enkelbiljetter vore det önskvärt om fler alternativ kunde erbjudas. Nu är alla biljetter tågbundna, vilket naturligtvis uppskattas av många men samtidigt medför problem för många andra. Flera länstrafikbolag - och även SJ tidigare - erbjuder biljetter som gäller för resa med valfri avgång på sträckan, bara resan påbörjas inom viss tid efter köpet (t ex 60 eller 90 minuter). En sådan biljett skulle kunna införas som komplement till den tågbundna enkelbiljetten, som säkert i vissa fall är önskvärd eller nödvändig.

Vi vill gärna se en förändring på denna punkt.

2. Försäljningskanaler

Enkelbiljetter på Mälartåg kan köpas företrädesvis i Mälartågs app eller i SJ:s alternativt på webben (Mälartåg eller SJ). I båda fallen krävs antingen en smart mobiltelefon eller surfplatta med betalningsmöjlighet eller en dito dator. Den som står på stationen utan sådan möjlighet får då inte alltid åka tåg överhuvudtaget. Undantaget är de stationer där det fortfarande finns automater; men dessa uppges vara under avveckling, och har redan avvecklats på många stationer. Detta är inte acceptabelt.

I vår jämförelse med andra områden ute i landet (se ovan), så har vi funnit att *det antingen finns automater på samtliga stationer, eller att biljetter kan lösas ombord hos tågpersonalen. Och SL har bemannade spärrar som medger biljettköp.*

Vi vill se att MDT säkerställer möjlighet att lösa biljetter i samtliga fall vid påstigning på samtliga stationer, oberoende av tillgång till telefon eller dator med betalningsmöjlighet. Kan detta inte ordnas bör biljettförsäljning ombord införas.

Mälartåg har rabatter för *barn och ungdomar* upp till 19 år. Ungdomar över 19 år som inte är studenter betalar fullt pris, i den mån de då väljer att överhuvudtaget utnyttja Mälartåg.

Studenter får 25 % rabatt. Detta liknar flera av länsbolagens erbjudanden.

TIM-pendlare

Men *personer över 65 år* får ingen rabatt alls på Mälartåg. SJ ger 10 % generellt, och även andra tågoperatörer erbjuder pensionärsrabatt. Även flera länstrafikbolag har någon form av pensionärsrabatt – en del erbjuder t o m gratis resor för pensionärer inom kommunen/zonen. Att tåg långa sträckor ska vara gratis för pensionärer är knappast rimligt, men någon form av rabatt anser vi vara rimligt att erbjuda pensionärer även hos Mälartåg. I synnerhet när kommersiell trafik har sådana rabatter.

Vi vill här också framhålla SJ:s så kallade "sista minuten", som gäller för de flesta tåg på lite längre sträckor utanför de mest belastade tågen i högtrafik. Detta ger oftast 40–50 % rabatt. Den ges för ungdomar under 26 år, för studenter och för pensionärer. Förutom fördelen att personer med ofta lägre betalningsförmåga får åka billigare, så ger det fördelen att resandet styrs från de mest belastade tågen till tåg med lägre beläggning. Det finns alltså goda skäl att tillämpa denna rabattform av såväl sociala skäl, som av effektivitets- och kostnadsskäl, vilket alltså görs av det kommersiellt arbetande SJ. Ett annat alternativ vore att ha lågtrafiktaxa på tider som inte innebär högtrafik.

Även om *barn* inte direkt är en målgrupp för tågpendlare så vill vi nämna att SJ låter 2 barn under 15 år åka gratis i regionaltågen i betalande resenärs sällskap. Detta ger en mycket stor skillnad för familjer och ensamstående med ett eller två barn.

Sammanfattning

Både länstrafikbolag, de länsöverskridande Öresundstågen och det kommersiellt arbetande SJ har i allmänhet för resenärerna bättre anpassade biljettsystem, försäljningskanaler, regler och rabatter än vad Mälardalstrafik har. I Mälardalen är många besvikna över de försämringar som skett beträffande biljettsystem och rabatter sedan Mälardalstrafik tagit över många linjer från SJ. Vi vill uppmana Mälardalstrafik att i närtid se över detta.

Per-Anders Staav
Ordförande

Evert Andersson
Vice ordförande

Vid brevets tillkomst har även Kenneth Hjalmarsson bidragit med värdefull information.